

MØTEREFERAT

Til stede: Se vedlagt deltakerliste.

Emne: Møte i Nasjonalbibliotekets strategiske råd

Dato: 02. juni 2021

Til: Medlemmer i strategisk råd

---

1. Status og veien videre

Nasjonalbibliotekaren innledet med å slå fast at koronapandemien har vært det dominerende perspektivet i snart halvannet år for bibliotekledere. NB har nettopp gjennomført en ekstra befolkningsundersøkelse om bruk av bibliotekene. Den vil bli lagt fram sammen med bibliotekstatistikken for 2020. Det ble orientert kort om resultatene. Undersøkelsen viser vekst i bibliotekbruk de siste tre måneder, et signal om at folk kommer tilbake når det åpnes.

Kulturdepartementet har forlenget bibliotekstrategien med ett år, med formell oppstart våren 2021. 15 av 25 tiltak i strategien skal være i gang i 2021. NB vurderer at bibliotekstrategien er det beste virkemiddelet for å få folk tilbake til bibliotekene etter pandemien. Den er en strategi for aktiv formidling, og flere av de planlagte tiltakene i bibliotekene er forsinket pga. pandemien. Metadatabrønn regnes fortsatt som det vanskeligste tiltaket i strategien. NB er ikke forberedt på å legge fram noe nytt på dette punktet i dette møtet, men har trukket ut metadatastrategi som eget punkt.

Det ble orientert om hovedaktiviteter i NB for tiden. Bruken av nettbiblioteket vokser jevnt. Det legges stadig ut nytt materiale. I det siste er det lagt musikk, plakater, krigskart og brev. Det arbeides med tjenester basert på kunstig intelligens. Det arbeides også med tilrettelegging for digital pliktavlevering. Prøveprosjektet for digital tilgang til pliktavlevert materiale er forlenget ut 2021, siden man ønsker en normalperiode som erfaringsgrunnlag.

I Mo i Rana er det nå ansatt 70 nye medarbeidere knyttet til NBs oppdrag med å digitalisere for ABM-institusjoner. Det planlegges en egen portal for lokalhistorisk materiale.

I pandemiperioden har NB satset på digital formidling, både rent digitale produksjoner eller strømming av fysiske. Dette vil NB gjøre mer av, og NB er pålagt å være et kompetansesenter for bibliotekene på dette feltet. På et senere møte i rådet må det derfor diskuteres hva som er behovet og hva slags kompetanse som trengs i bibliotekene.

Etter innledningen fra nasjonalbibliotekaren ble det åpnet for kommentarer og orienteringer.

Flere av rådsmedlemmene beskrev hvordan de har prioritert å holde biblioteket åpent under pandemien og erfart hvordan befolkningen verdsetter det fysiske bibliotekrommet og de bibliotekansatte. UH-bibliotekene har fått anerkjennelse fra sin institusjonsledelse.

Flere påpekte kompetanseoppbyggingen som har skjedd innenfor digital formidling. Det ble understreket at videre kompetanseoppbygging bør bygge videre på nettkurset *23 ting om å formidle på nett*.

Man opplever en ny forståelse av biblioteket som infrastruktur, og det ble pekt på et momentum som kan utnyttes. Det digitale og det fysiske tilbudet må leve side om side. Det digitale har hatt gjennomslagskraft overfor nye brukere, samtidig som mange ikke vil nå digitalt. Det kan være behov for å kanalisere utviklingsmidler til det digitale formatet for å utnytte momentum.

Det ble også vist til regjeringens arbeid med livslang læring og ideen om lokale studiesentre. Folke- og fylkesbibliotekene bør også her utnytte momentum og posisjonere seg slik at det ikke bygges opp en ny struktur på siden av noe som er velfungerende.

2. Metadata til alle bibliotek, hvilke krav skal vi stille?

Nasjonalbibliotekaren orienterte om bakgrunnen for dette punktet. NB skal levere metadata til bibliotekene. Perioder med anbudsavtaler med Bokbasen og Biblioteksentralen skal etter hvert avløses av en metadatabrønn.

En viktig del av bakteppet er at standarder bygger på ideen om en analog katalog og at en må spørre seg om metadataene har endret seg i tråd med den digitale transformasjonen. Spørsmålet drøftes av nasjonalbibliotekene internasjonalt. En må også ta inn over seg at når det fysiske objektet i stigende grad blir digitalt tilgjengelig, blir beskrivelser av objektene mindre viktig.

Metadata foreligger som pliktavleverte, kjøpte og NB-produserte, enten manuelt eller generert gjennom kunstig intelligens. Dagens pliktavleverte metadata, som er svært begrenset i omfang, vil ikke være tilstrekkelige for folkebibliotekenes behov. NB må derfor supplere med kjøp av metadata eller produsere selv, og ønsket rådets tilbakemelding på hva som er bibliotekenes behov og hvordan det skal defineres. NB er opptatt av at det leveres metadata som er viktige for brukerne og som brukes i slikt omfang at de er verdt å produsere. NB trenger en gjennomgang av egne retningslinjer for katalogisering, men ønsker ikke å fjerne noe som er viktig for bibliotekene. For NB er det et mål å effektivisere egen metadataproduksjon og generere flere metadata gjennom kunstig intelligens.

Rådet var tydelig i sin tilbakemelding om at man så raskt som mulig bør gå fra diskusjon om metadata til handling og at evt. råd må innhentes fra ledernivå. En må særlig se på hvilke metadata som trengs i et formidlingsperspektiv og vurdere forhandlingsrommet med metadataleverandørene. Rådet ser fram til sentraliserte løsninger slik at bibliotekene får frigjort ressurser til formidlingsoppgaver.

Konklusjonen ble at NB vil ta kontakt med rådet og andre bibliotekledere med konkrete spørsmål og deretter legge fram et forslag til metadata som skal inngå i en framtidig løsning.

3. Prioritering av innkommet materiale i depotbiblioteket

NB orienterte om at det over tid har kommet mer utenlandsk materiale fra bibliotekene til depotbiblioteket enn det er kapasitet til å håndtere. NB prioriterer inntak av norsk materiale og måtte innføre en midlertidig inntaksstopp for utenlandske monografier og periodika denne våren. Utenlandske monografier skal gjennomgås, periodika tas senere og må vurderes opp mot SOFT-avtalen mellom NB og UH-bibliotekene.

Rådet hadde ingen merknader til denne prioriteringen.

4. Informasjon

a. Nasjonalt lånekort

NB orienterte om arbeidet med en ny versjon av lånekortet og å gjøre nasjonalt låneregister til et GDPR-sikkert rom. Det er foreløpig usikkert når en ny versjon er ferdig.

b. Tildelte utviklingsmidler 2021

NB oppfatter utviklingsmidlene som noe av det viktigste i strategien. 15,5 millioner ble delt ut til formidlings tiltak, med egne kategorier for hhv. alle folkebibliotek, storbybibliotek og fylkesbibliotek. NB vurderer at denne metoden kan brukes resten av strategiperioden. 15 millioner ble delt ut til utviklingsmidler .

c. Utlysning av formidlingsmidler 2022

NB planlegger å lyse ut midler til aktiv formidling i 2022 denne måneden. Man vil forsøke å forenkle søknadsprosessen ytterligere for bibliotekene. Målet er at de fleste kommuner har søkt i strategiperioden.

Rådet stilte spørsmålet om utviklingsmidlene burde brukes på andre måter som resultat av koronapandemien. Det ble foreslått å revidere strategien som følge av de nye omstendighetene, men også pekt at strategien gir en del handlingsrom. Et av forslagene var en landsomfattende TV-kampanje for å utnytte omdømmet bibliotekene har fått under pandemien, bl.a. til å nå nye brukere. Et annet forslag var å utvikle systematisk arbeidsdeling mellom bibliotekene om digitale produksjoner samtidig som en tar hensyn til at digitale produksjoner også må ha regional og lokal tilknytning. Det ble også vist til behov for innhold på andre språk enn norsk og bedre gjenfinningsmuligheter i NBs prosjektbank.

Til ideen om nasjonal kampanje minnet NB om at flere av deltakerne hadde påpekt hvordan bibliotekene viser sin betydning lokalt. Diskusjonen om prioritering av utviklingsmidlene og mulighetene i strategien må tas opp i større bredde på møtet i oktober. NB vil følge opp med et grunnlagsdokument til møtet.

d. Om offentliggjøringen av statistikken for 2020

NB orienterte om at bibliotekstatistikken for 2020 vil bli offentliggjort ca. 15. juni sammen med befolkningsundersøkelsen nevnt innledningsvis. NB vil vurdere en fast årlig befolkningsundersøkelse.

Arne Gundersen
03.06.2021

Vedlegg: Deltakerliste